

Demokratisk dannning i skolen - Globalt medborgerskap i opplæringen

Modul 5

Martin Sjøen
Høgskolen i Volda og Høgskolen på Vestlandet
martin.sjoen@hvl.no

HØGSKULEN I VOLDA

Innhold i modul 5

- Hva menes med globalt medborgerskap?
- Globaliseringens tidsalder?
- Fagfornyelsen og tverrfaglige temaer
- Globalt medborgerskap som solidaritet
- Refleksjonsoppgave

Globalt medborgerskap

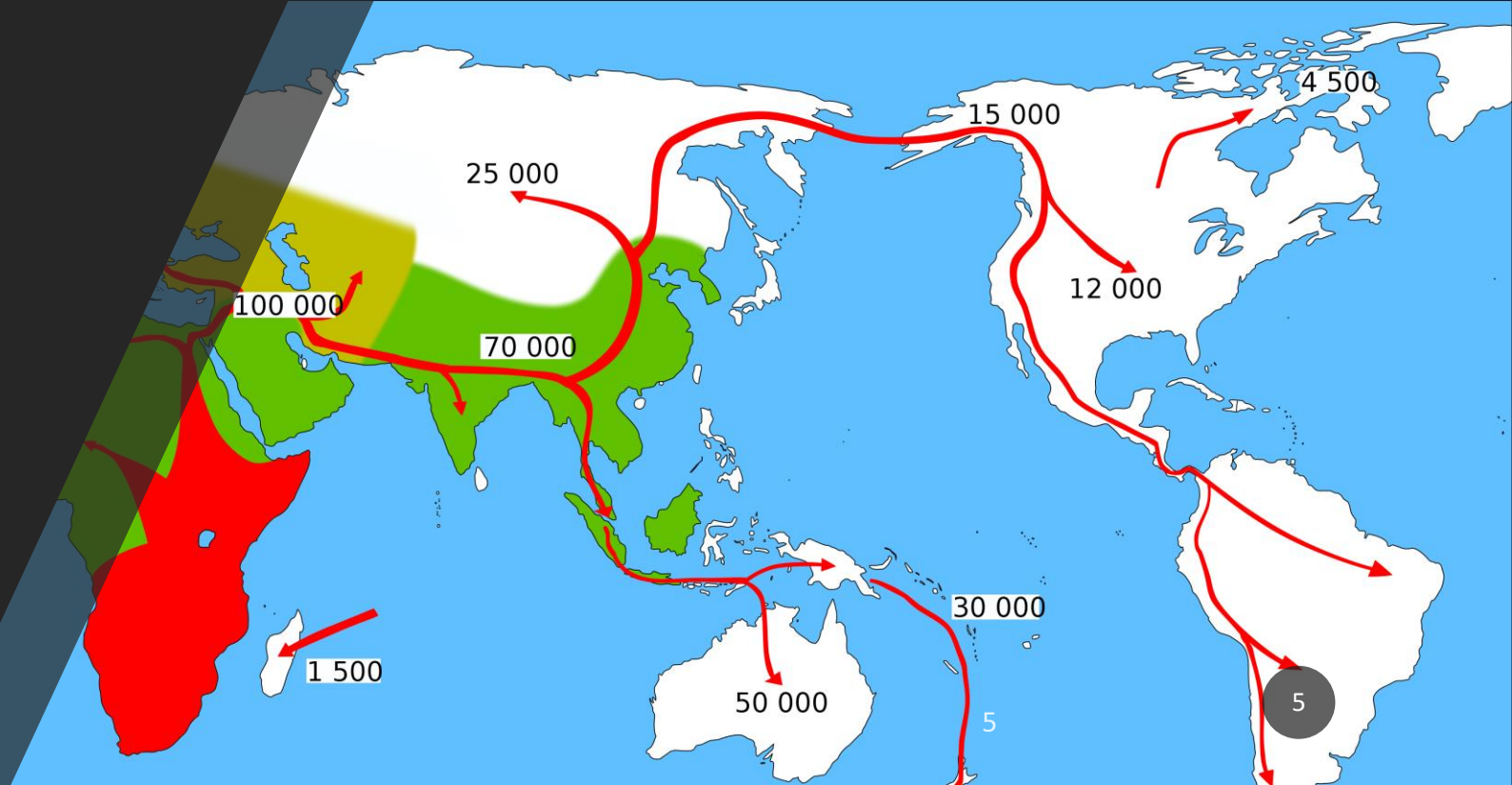
- «Globalt medborgerskap» eller *kosmopolitisme* omtales ofte som verdensborgerskap
- Idealer med aspirasjon om å overskride lokale og nasjonale forståelsesrammer
- Kan ifølge Torill Strand (2015) forstås som:
 - a) Juridisk status i form av menneskerettigheter
 - b) Politisk engasjement
 - c) Deltakelse i globalt fellesskap

Globalt medborgerskap og globalisering

- Globalisering som beskrivende for den moderne livsførsel
- Verden blir stadig mindre
- Globalt medborgerskap er både en konsekvens av og en katalysator for globalisering

Mennesket har alltid vært «global»

De store oppgavene vi står overfor kan ikke løses i nasjonal isolasjon
(Solhaug, 2021, s. 165)

De tre tverrfaglige temaene i læreplanverket tar utgangspunkt i aktuelle samfunnsutfordringer som krever engasjement og innsats fra enkeltmennesker og fellesskapet i lokalsamfunnet, nasjonalt og globalt

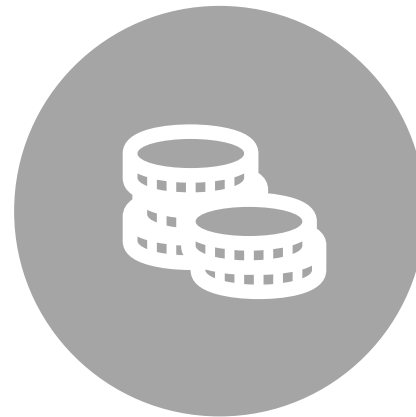
(Kunnskapsdepartementet, 2017)

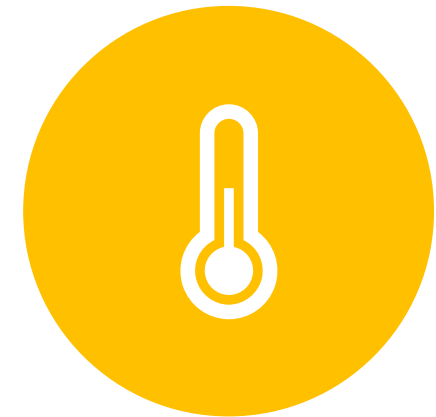
Globalt medborgerskap i praksis er solidaritet

SOSIALE FORHOLD

ØKONOMI

MILJØ OG KLIMA

Global solidaritet i opplæringen

- Globalt medborgerskap har i liten grad vært realisert i praksis i norsk skole
- Demokratisk danning og medborgerskap har hovedsakelig blitt tilnærmet i en nasjonal kontekst (Børhaug, 2011)
- Opplæringen har hatt en tendens til å dikotomisere «vi» og «de andre» hvor de andre vurderes ut fra våre nasjonale forståelsesrammer
- Demokratisk danning har tradisjonelt vært et nasjonalt prosjekt (Solhaug, 2021)

Globalt medborgerskap i opplæringen

- Elever må hjelpes til å forstå at deres liv er sammenbundet med mennesker andre steder i verden (Solhaug, 2021)
- Opplæringen må anerkjenne heller enn å undergrave kulturelt mangfold (Kymlicka, 1995)
- Perspektivering i undervisning kan fremme toleranse og solidaritet (Koritzinsky, 2020)

Refleksjonsspørsmål

Ta utgangspunkt i læreplan i et undervisningsfag:

- Finner du referanser til «globalt medborgerskap», «kosmopolitisme», «verdensborger» eller lignende begrep i kompetansemålene?
- Hvordan fremstilles kulturer og forholdet mellom ulike kulturer (interkultur)?
- Finner du forestillinger om «oss» i Norge og «de andre» utenfor Norge?
- Hvilke sammenhenger beskrives mellom lokale handlingsvalg og globale konsekvenser?
- Hvilke kompetanser fremheves som sentrale i utvikling av globalt medborgerskap i fagfornyelsen?

Referanser

- Børhaug, K. (2011). Justifying Citizen Political Participation in Norwegian Political Education. *Journal of Educational Media, Memory and Society*, 3(2), 23-41.
- Koritzinsky, T. (2020). *Samfunnskunnskap. Fagdidaktisk innføring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Overordnet del av opplæringen, Tverrfaglige temaer*.
- Kymlicka, W. (1998). *Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights*. Oxford: Clarendon Press.
- Solhaug, T. (2021). *Skolen i demokratiet. Demokratiet i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Strand, T. (2015). Kosmopolitisme og realisme. *Studier i Pædagogisk Filosofi*, 4(2), 1-5.

